

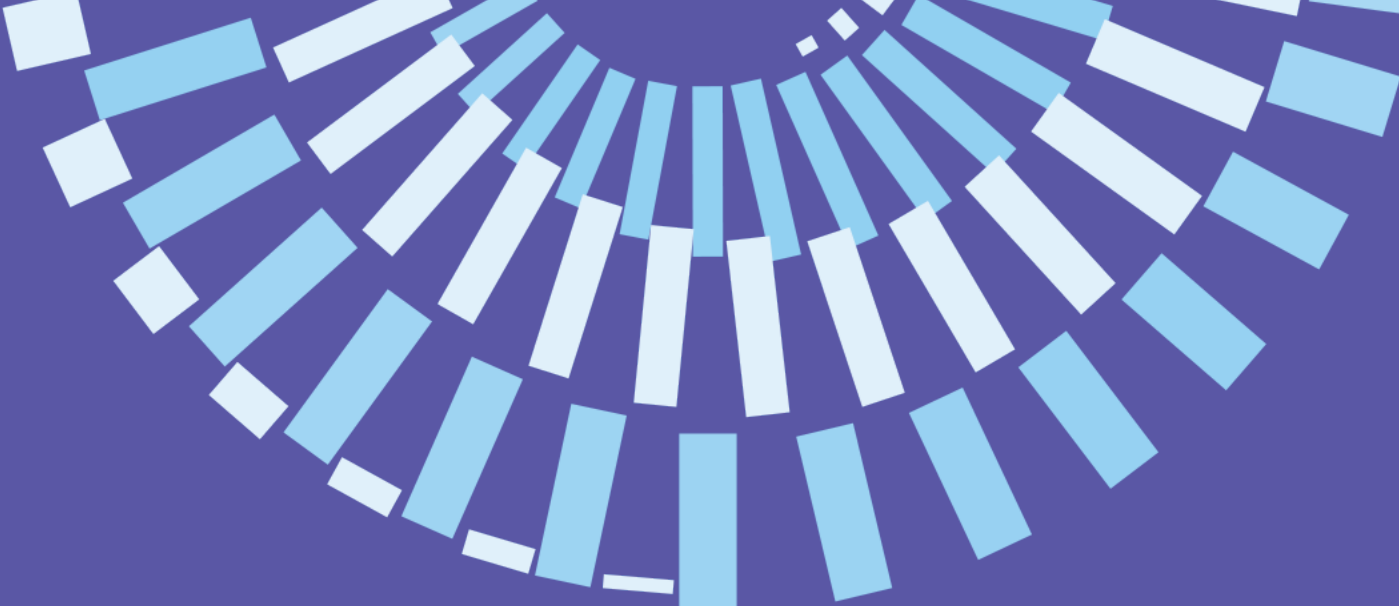

Winter 2023

Hovenier

het Zonnewiel
Vrijeschool De Bilt

Oud en nieuw...

We naderen het eind van het jaar, de winter is goed begonnen en over enkele weken is het Oud en Nieuw. Een moment om terug te kijken naar wat er het afgelopen jaar allemaal is gebeurd: mooie momenten, verdrietige momenten, dingen geleerd, dingen afgeleerd. Deze herinneringen nemen we mee naar het nieuwe jaar, dat nog fris en onbeschreven is, en waarin nieuwe avonturen komen en nieuwe herinneringen gemaakt gaan worden.

Het leek ons daarom mooi om het thema 'Oud en nieuw' te gebruiken voor deze wintereditie van de Hovenier. Zo hebben we een interview met de juf die al het langst op school werkt en met de juf die net begonnen is. We kijken terug op het 45-jarig bestaan van onze school maar laten ook zien hoe de school en het onderwijs mee gaan met de tijd, door meer te vertellen over hoe digitalisering een plek heeft op school. Met onze bestaande rubrieken 'Oud-leerling' en 'Ouder in het licht' keken we altijd al naar oud en nieuw. In deze editie staan we bij het artikel Ouder in het licht stil bij een ouder die ons recent is overleden, Elvira, om haar een laatste eer te kunnen bewijzen.

Met Oud en Nieuw heb ik met mijn gezin een eigen traditie. Elk jaar vieren wij dit met 2 andere gezinnen in de bossen van Twente in een klein huisje van mijn schoonfamilie. Midden in het bos maken we een vuurtje, bakken we oliebolletjes, spelen we spelletjes en genieten van het samenzijn. Ik wens jullie allen ook een mooi Oud en Nieuw toe, waarin we samen zijn met onze geliefden en in gedachten zijn bij degene die we moeten missen.

Ik zie jullie graag weer volgend jaar op het schoolplein!

Lieve groeten,
Inge Jager

P.S. We vinden het leuk om te horen wat jullie van deze editie vinden. Mail ons op redactie@zonnewieldebilt.nl
Vind jij het leuk om ook te schrijven voor de Hovenier?
Mail ons!

Colofon

Deze uitgave van de Hovenier is samengesteld door een enthousiast team van ouders van vrijeschool Het Zonnewiel De Bilt.

Redactie

Miranda van den Akker
Nico Groot
Petra van Helden
Gijs 't Hoen
Inge Jager
Elma Kronemeijer
Marrit op ten Noort
Jentl van Wijk

Gastredacteuren

Maite Nikkelssen
Hanne van Griethuyzen-Kegel

redactie@zonnewieldebilt.nl

www.zonnewieldebilt.nl/hovenier

Omslag

Ilse Werdler

Vormgeving

Ton Werinussa (Seizoener)

Abonnementen

€ 37,- per jaar incl. verzending
opgave via redactie@zonnewieldebilt.nl

Het Zonnewiel

Weltevreden 6 - 3731 AL De Bilt
Tel: 030-2210430
info@zonnewieldebilt.nl
www.zonnewieldebilt.nl

het Zonnewiel
Vrijeschool De Bilt

Durven Loslaten

TEKST: ELMA KRONEMEIJER | BEELD: GIJS 'T HOEN

Oud en nieuw, een rijk thema in de context van een school. Maatschappelijke veranderingen stromen via leerlingen, ouders en teamleden continu de school binnen. Hoe besluit je wat je vasthoudt en wat je loslaat, en hoe zorg je dat je oud en nieuw met elkaar verweeft? Een gesprek met schoolleider Nico Groot.

“De stap van oud naar nieuw is een soort geboorteproces,” vertelt Nico. “Je kan wel voelen dat er iets nieuws moet komen, maar om het er dan ook laten komen, is nog wel een kunst. Soms duurt het een tijdje voordat de route helder is en je de stappen kunt zetten.” Op maatschappelijk vlak ziet Nico dit spelen in de manier waarop we omgaan met de klimaatcrisis en de ecologische crisis. “Er moet iets nieuws komen, maar het is een enorm moeilijke geboorte omdat mensen zo gehecht zijn aan wat ze kennen. Er zijn heel veel krachten die het willen houden bij het oude. Nu willen ze bijvoorbeeld roundup, glyfosaat, weer voor tien jaar goedkeuren, terwijl de WHO het stempel ‘waarschijnlijk kankerverwekkend’ erop heeft gezet. Zo ga je een klein stapje naar voren en dan weer een enorme stap achteruit. Dat zijn ook van die processen die blijkbaar nodig zijn om iets geboren te laten worden, maar het is soms wel frustrerend.”

Op Het Zonniewiel houdt het team elk jaar in juni een kwaliteitsgesprek, om te bespreken wat goed gaat en waar verandering nodig of welkom is. Van daaruit ontstaan de thema's waaraan het team de komende tijd gaat werken en wordt het jaarplan opgesteld. Ook vertrouwde gewoonten en tradities gaan hierbij onvermijdelijk onder de loep. “We zijn bijvoorbeeld nu bezig opnieuw te kijken naar de manier waarop we de

jaarfeesten willen vieren. Het gaat er dan om terug te gaan naar de kern, van waaruit de huidige vorm ooit is ontstaan: waarom vieren we jaarfeesten? Wat willen we daarmee bereiken en wat willen we bij de leerlingen bewerkstelligen? En vervolgens gaan we kijken hoe je dat het beste kan vormgeven.” Nico volgde onlangs een cursus over Theorie U, een methodiek voor verandermanagement die gaat over openstaan voor het nieuwe en kijken vanuit een open perspectief. “De cursusleider zei: ‘Je hebt dingen die je dierbaar zijn en je hebt dingen die dienstbaar aan je zijn. En soms moet je loslaten wat je dierbaar is maar niet meer dienstbaar.’

Dat vond ik heel mooi. We hebben natuurlijk heel veel dingen die ons dierbaar zijn, die we niet willen loslaten, maar waarvan het wel beter is dat we ze loslaten. De jaarfeesten zijn een voorbeeld waarbij we waarschijnlijk iets gaan loslaten dat ons dierbaar is, en zoeken naar iets dat dienstbaar is en ons verder helpt, en dat vooral de leerlingen verder helpt. Ik weet zeker dat het ook moeite gaat kosten als we voor sommige feesten een nieuwe vorm gaan kiezen, want we zijn eraan gehecht.”

“Ik denk dat de kunst is om steeds weer terug te gaan naar de bron. Hoe zit een kind in elkaar? Wat heeft een kind nodig?

Welke fasen onderscheiden we, en wat heeft elke fase nodig? En dan opnieuw die vorm te iken, door onszelf te vragen: hebben we nog de goede vorm of hebben we eigenlijk gewoon iets overgenomen dat is gegroeid, zonder dat we nog weten waarom we het precies doen?” De menskunde en de ontwikkelingspsychologie van Steiner, hoe ‘oud’ en soms ondoorgrondelijk ook, kunnen hier richting in geven. “Hoe hij schrijft over hoe mensen in elkaar zitten, met een fysiek lichaam, een etherlichaam en een astraallichaam en ik, en over hoe een kind zich ontwikkelt, welke wetmatigheden over het algemeen bij ontwikkeling te zien zijn — ik denk dat dat nog steeds geldt.” Dat betekent: als team verbinding blijven maken met datgene wat er achter de vorm ligt. “Dat is best een opgave. De antroposofie is absoluut niet makkelijk, maar wel inspirerend. En onmisbaar.”

Handwerken

TEKST: MARIANNE NIJPELS | FOTO'S: MARRIT OP TEN NOORT

In de eerste klas leren we de kinderen tijdens de handwerkles breien. Op onze school leren we het liefst zoveel mogelijk door te ervaren. De kinderen ervoeren hoe het is om zelf hun breipennen te maken, en de volgende les kregen ze wat strengen wol in handen, om zo goed te kunnen voelen hoe flexibel wol is. Ze maakten zelf bollen van de strengen wol.

Toen startten we echt met het breien. In het begin lijkt het leren breien wel eens iets onmogelijks, maar de kinderen gaan het echt allemaal leren. Ik vind het elk jaar weer wonderlijk hoe bij sommige kinderen na wekenlang ploeteren dan toch ineens het kwartje valt. Die kinderen hebben geleerd dat volhouden en doorzetten echt wat oplevert.

En ook dat is niet het enige dat ze leren naast sec

het leren breien. De fijne motoriek wordt geoefend, als voorbereiding en ondersteuning bij het schrijven. De kinderen ontwikkelen hun oog-handcoördinatie, ontdekken dat de trui die ze dragen ook gebreid kan zijn, ontwikkelen gevoel voor kleur en creativiteit en oefenen hun focus, want je moet echt goed opletten, hoor! Oh, en heb je je kind wel eens gehoord over de vriendjes van 10? Dit jaar zijn we begonnen met het opzetten van 10 steken. We leren de kinderen aan om na elke pen hun steken te tellen. Maar als je 1 steek bent vergeten, of die is van de pen gevallen, hoeveel heb je er dan nog? Juist, 9. Zo zijn we stiekem ook nog aan het rekenen tijdens de handwerkles.

..Van postduivenvereniging tot het Weltevreden anno nu

Een terugblik op 45 jaar Het Zonnewiel

TEKST: MIRANDA VAN DEN AKKER | BEELD: ARCHIEF VAN SCHOOL

Dit jaar bestaat onze school, Het Zonnewiel, 45 jaar. Tijd om eens terug te kijken naar waar we vandaan komen en wat er allemaal is veranderd.

De start ging niet over rozen. In 1977 werd gestart met het plan om in Bilthoven/De Bilt een vrijeschool te starten, in lijn met het gedachtengoed van Rudolf Steiner. Er kwam een bestuur en er werden bijeenkomsten georganiseerd om ouders enthousiast te maken. In datzelfde jaar werd een aanvraag gedaan bij de gemeente om de nieuwe school te kunnen starten. Helaas werd dit op formele gronden afgewezen. Maar daar legden de initiatiefnemers zich niet bij neer en gingen naar de provinciale staten om de afwijzing aan te vechten. In de tussentijd werd er gezocht naar een kleuterjuf en een plek om te beginnen met een kleuterklas die het jaar erna kon doorstromen naar een 1e klas lagere school. De juf vonden ze in Tjik de Gast, juf op de gevestigde Zeister Vrije school. Zij was wel in voor pionierswerk. De ruimte werd gevonden in een houten gebouwtje, het buurthuis van de net opgerichte wijk De Leyen in Bilthoven.

Zo begon de kleuterklas in 1978 met 14 kleuters, in de weilanden aan de rand van het bos. Er waren 2 lokalen: een

kleine met een bar waar in het weekend gedronken en gefrituurd werd door buurtjeugd en een groot lokaal waar de postduivenvereniging hun duifjes met liefde korfden. Er was geen elektriciteit, geen gas, geen toilet, geen geld en geen subsidie. Met rekken, lappen en een toiletemmer werd er een wc-hokje gebouwd voor de kinderen. Als Tjik zelf naar het toilet moest, ging ze met alle kinderen naar de overkant.

Optimistisch pionieren

Gelukkig was het bestuur heel daadkrachtig want in datzelfde jaar was er een toilet, verwarming, elektriciteit en een gasfornuis. Het eerste schooljaar werd afgesloten met 25 leerlingen. De school ademde één en al optimisme en pionierskracht uit. Nadat de provincie de gemeente in het ongelijk had gesteld, stond niets meer in de weg van een gesubsidieerde bouw van een nieuwe vrijeschool. De aanvraag werd opnieuw ingediend en werd nu wel goedgekeurd. Op de dag van die beslissing en de volgende dag op school werd het een groot feest voor bestuur, ouders en kinderen! Een nieuw en volwaardig gebouw zou alleen nog vele jaren duren.

Start van de lagere school

In die tijd waren kleuterschool en lagere school nog wettelijk van elkaar gescheiden en ouders wilden hun 6-jarigen toch graag naar een vrije lagere school zien gaan. Tegen Pasen

waren er 37 kleuters en vocht een delegatie bij de gemeenteraad voor het bestaansrecht van een lagere school. En niet zonder succes. In 1980 waren er 2 kleutergroepen (geleid door Tjik en Nelleke), een eerste én een tweede klas (geleid door Wiene en Peter). De lagere school werd in 1980 tijdelijk ondergebracht in een leegstaande en afgekeurde MULO aan de Leyenseweg en de kleuters in 2 lokalen in de Everdingenschool aan de rand van het bos. Wiene en vooral Peter maakte van het vervallen gebouw wat moois, met eigen kleurrijke schilderijen. Ze gingen van het gebouw houden, ondanks dat ze wisten dat het gebouw tegen de vlakte zou gaan. Al die tijd was er één pijnpunt: ze wilden één school zijn en niet gescheiden van elkaar. Om dat gevoel te versterken kwamen de docenten elke dag bij elkaar om een spreuk op te zeggen: de ene week bij de kleuterschool, de andere week bij de lagere school.

Het idealisme van de jaren zeventig

Het was de tijd dat het idealisme hoogtij vierde. Ouders, die net na de oorlog geboren waren en bijvoorbeeld provo waren in de jaren '60, zochten een school voor hun kinderen. Eén die niet conventioneel was. Vrijescholen schoten als paddenstoelen uit de grond. Naast de mensen die zich echt in de antroposofie hadden verdiept, bevolkten vooral 'alternatieven' de vrijescholen en ontstond het 'geitenwollensokken imago'. Dat imago is inmiddels wel wat veranderd.

Van twee naar één school

Ieder jaar kwam er een klas bij en zo groeide de Rudolf Steinerschool gestaag. De overheid wilde ondertussen het onderwijs vernieuwen. Zij vonden de overgang van kleuterschool naar lagere school veel te groot. De plannen voor het basisonderwijs werden steeds concreter. Dat betekende dat ze in 1985 in één gebouw moesten zitten. De Leyenseweg was daar niet geschikt voor. De gemeente vond een tijdelijke plek aan de andere kant van De Bilt, in de laan van Weltevreden. De toenmalige Ridderoordschool zou verhuizen en naast dit noodgebouw kwam kleuterschool De Kleine Prins vrij, op Weltevreden 8. Blij waren ze er niet mee, want het noodgebouw was in erg slechte staat maar de lokalen werden mooi, kleurrijk en antroposofisch geschilderd zodat het toch

nog wat werd. En: de 2 scholen zouden in elk geval weer naast elkaar gevestigd zijn!

Brand

Einde van de zomer van '84 waren de klassen net ingericht, toen een pyromaan brand stichtte in het kleutergebouw. Al de handgemaakte spullen van juf Tjik samen met het hele klaslokaal waren in vlammen opgegaan, van de andere klas was deels nog wat over. En handgemaakt... dat koop je dus niet zomaar weer in. In de weken erna werd er door ouders enorm hard gewerkt om nieuwe poppen en houten speelgoed te maken voor de kleuters. Twee weken na de brand konden de kleuters toch van start in een tijdelijk onderkomen van de Jan Ligthartschool midden in een woonwijk.

Nieuwbouw

Met het vertrek naar de Bilt en het openen van een vrijeschool in Utrecht, liepen de leerlingaantallen wat terug. Twee kleine vrije scholen niet al te ver van elkaar, de vraag was of ze het wel zouden redden. Het krakkemikkige gebouw was ook niet echt goede reclame voor de school. Er werden in het schooljaar '87/'88 gesprekken gevoerd over een eventuele fusie van de twee scholen. Toen de culturen op beide scholen te veel uiteen bleken te liggen en de fusie afgeblazen werd, ging onze school met volle kracht voor een nieuw schoolgebouw! Het ideaal was om een antroposofische architect een gebouw te laten ontwerpen waar kleuters en lagere school samen konden worden gehuisvest. Er werd onderhandeld met de

gemeente maar het kostenplaatje was hoog en er was weinig geld. Een gedeelte van dat geld kwam er door een deel van het terrein af te staan aan de gemeente, het deel waar nu bedrijven staan. Architect Theo van Sprang kreeg de opdracht en kon de prijs laten zakken omdat ouders en leraren zelf veel konden doen. Samen met de bouwcommissie, bestaande uit de architect en leerkrachten, werden alle ideeën uitgewerkt.

De eerste steen

Op vrijescholen is het de gewoonte om bij de grondsteenlegging een zelfbedachte grondsteenspreuk te maken die de intentie van de school verwoordt en bij de eerste steen in de grond wordt gelegd. Je brengt daarmee de innerlijke aandachtspunten aan in het fundament van de school. Onze grondsteenspreuk is te lezen elders in deze editie van de Hovenier. De grondsteen werd in het voorjaar van 1992 gelegd. Het bouwen en verbouwen zou nog een heel aantal jaren duren maar gelukkig begon de school ook weer langzaam in leerlingaantallen te groeien. Wat moeten dat interessante bouwperiodes zijn geweest voor de klassen uit die tijd! Met veel improvisatie en inzet van ouders en leerkrachten die zelf schilderden en aanrechtjes plaatsten, was eind jaren '90 alles voltooid. De kleuterjuffen bleven tijdens het getimmer gewoon in de klas zitten. Juf Antoinette kon met haar klas niet meer naar het kleuterplein, nam de snoeischaar en creëerde zo voor haar klas achter de school een plek om te spelen. Dat beviel zo goed, dat besloten werd voor iedere kleuterklas een eigen uitgang/halletje te maken naar de ontstane speelplaats achter de school.

Maatschappelijke kentering

In deze tijd gingen steeds meer moeders buitenshuis werken zodat er een vraag naar buitenschoolse opvang kwam. Dit werd gerealiseerd in het schoolgebouw. Idealisme maakte plaats voor realisme. De overheid kwam met steeds meer

regels en de noodzaak van een schoolleider ontstond. Wiene had deze taken tot dan toe steeds op zich genomen en de school was aan het onderzoeken wat voor een soort schoolleider dit moest worden. Midden in dit proces sloeg het noodlot toe. Wiene was in zijn vakantie van 2001 in Oostenrijk

door onweer getroffen en was op slag dood. Grote verslagenheid en ontreddeering maakte dat de hoge standaard en het idealisme een zakelijke aanpak pijnlijk noodzakelijk maakten. Een nieuwe fase was begonnen.

Van Rudolf Steinerschool naar Het Zonnewiel

Een bijzondere mijlpaal van de school is het veranderen van de naam en het logo rondom het 35-jarige jubileum. Rond die tijd liepen de kind aantallen achteruit terwijl er toch lovende krantenartikelen verschenen over de vrijeschool. Een paar enthousiaste en betrokken ouders hebben toen een pr-commissie opgericht om o.a. te kijken of ze van het stoffige imago van de naam Rudolf Steinerschool af konden komen. Kinderen mochten meedenken en suggesties inleveren waar het pr-team mee aan de ging. Het moest eigentijds, fris en betekenisvol zijn. Daar is uitgekomen: Het Zonnewiel, vrijeschool De Bilt. Het was duidelijk dat het logo een cirkel moest worden maar wel één met ruimte voor eigenheid die zo belangrijk is op onze school, zowel van de groep als het individu. Het was de uitdaging waar André Brocatus mee aan de slag ging. Hij legde er de vrijheid in door de vakjes en kleuren niet helemaal precies recht en netjes te maken maar juist wat scheef te plaatsen. Ze overlappen elkaar her en der terwijl het patroon er als geheel volmaakt ordelijk uitziet maar het toch speels en dynamisch oogt. Zonnestrallen iriseren in alle kleuren van de regenboog als ze door waterdruppels schijnen, want wit licht heeft alle kleuren in zich. De magie van het licht is verbeeld in het logo. De spiraalvorm vertolkt de

beweging van de aarde door de seizoenen heen en de hemellichamen om elkaar. In het midden is een open ruimte: het centrum, het rustpunt, de oorsprong. Had je het logo zo al eens bekeken? Moet je voor de gein maar eens doen! Op 28 september opende burgemeester Gerritsen van De Bilt feestelijk het jubileumjaar en onthulde hij de nieuwe naam en logo.

Mee met de tijd

Inmiddels is de school heel wat jaren verder, liggen er zonnepanelen op het dak waarvoor bij het 35-jarig jubileum geld is opgehaald met een sponsorloop, een benefietconcert en sponsoring, en is de beukenhaag als een warme deken en entree om het schoolterrein heen gegroeid. Misschien dat het idealisme niet meer zo'n hoge noot zingt, maar nog altijd kiezen veel ouders bewust voor onze school. Nog altijd doen ouders veel voor en met de school. Nog altijd wordt er veel zelf gemaakt. Nog altijd zijn natuur en de seizoenen een belangrijke gids door het jaar heen. Nog altijd wordt er veel met de hand geschreven maar heeft ook de laptop zijn intrede gedaan. Niet ter vervanging van schrijven, maar om mee te gaan met het digitale tijdperk en kinderen ook hierin te onder-

wijzen. Een school is altijd in beweging en gaat met zijn tijd mee. Net als een zonnewiel dat altijd in beweging is, meegaand met de tijd en de seizoenen. De start was meer dan bijzonder, door de jaren heen is er gevochten, gemaakt en geschilderd, waren en toppen en dalen maar de school staat! En over 5 jaar mag dat met trots gevierd worden, als onze school 50 jaar bestaat!

Met dank aan Janny, Marianne en Nico voor de inzage in het archief van oude foto's, documenten, artikelen en input.

Bronnen: diverse eerder geschreven artikelen uit De Hovenier, krantenartikelen en het schoolarchief.

De Hovenier, al zo oud als...

Wist je dat de allereerste Hovenier uitkwam in 1979? Met uitgetypte stukjes tekst en gestencilde blaadjes kwam hij 2 x per jaar uit. Je kon als ouder iets handgeschreven inleveren en een ouder uit de redactie typte dit dan op een ouderwetse typemachine uit. De Hovenier is dus al net zo oud als de school zelf, maar inmiddels in de vorm van een midden-katern van het prachtige magazine De Seizoener. Ik had geen idee dat ik onderdeel was van iets dat al bestaat sinds de school begon! Wil jij hier ook onderdeel van zijn? We zoeken altijd mensen die het leuk vinden om de redactie te komen versterken. Want net als kinderen komen en gaan op school, doen ouders dat ook. Dus geef je naam en telefoonnummer door via redactie@zonnewieldebilt.nl en we zoeken contact met jou. Want alleen zo blijft deze jarenlange traditie bestaan!

Grondsteenspreuk Vrijeschool De Bilt

Met wakkerheid en warmte,
beweeglijk staand in de geestdrift van het heden,
innerlijk geopend naar alle richtingen
- de levenden en de doden een plaats gevend -,
het wezen der dingen zoekend,
luisterend naar de vragen van de tijd,

staat de school,

waar mensen op weg mogen zijn,
dragers van het licht, dat liefde-wijsheid heet,
waar talenten en opdrachten
zichtbaar worden in de vraag
gesteld aan opvoeders.

Waar in de stroom van het leven
waarheid en werkelijkheid
in de menselijke ontmoeting zichtbaar worden,
de duisternis doorstraald wordt met helder licht,
de eigen kleinheid overwinnend.

Waar de school
een innerlijke scholingsweg kan zijn

waar mensen wortelen in de geestelijke gemeenschap,
waar mensen een verbinding aangaan
met de wereld rondom hen
en wereldburger willen zijn.

Staande in een beslissend tijdsgewricht,
roepen wij Michaël aan!

Laat deze school een plaats zijn,
waar mensen vanuit het licht uit geestesverten,
gedragen door het licht van liefde-wijsheid,
dat in de wereld weeft
en in hun werkzaam wil zijn,
hun wegen mogen gaan,
met open blik,
daadkrachtig,
aan de aardetoekomst bouwend.

Digitalisering

Laatst sprak een oud-ouder van de school mij aan. "Het is alsof de tijd hier heeft stilgestaan" zei ze. Ze wees op de jaartafels en de grote krijtborden in de klassen en de tekeningen in de hal. Ik gaf haar gelijk. Maar niet helemaal. Inderdaad, in onze kleuterklassen geen digi-borden met pauze-muziekjes en luisterverhalen of lesjes begrijpend luisteren. In de hogere klassen gebeurt dit ook niet. Maar dat betekent niet dat de vrijeschool helemaal niet met de tijd is meegegaan; een juf die haar administratie doet op de computer, een tweede-klusser die extra oefent op een chrome-boek, een vijfde-klusser die dingen op zoekt op internet voor een werkstuk, klassen die digitaal toetsen maken. Dat is wel degelijk een verandering te noemen waarin ook voor ons de digitale wereld niet meer weg te denken is. >>

TEKST: HANNEKE VAN GRIETHUYSEN-KEGEL
BEELD: GIJS 'T HOEN

Google

edda noorse mythologie

Afbeeldingen

Video's

Nieuws

Boeken

Maps

Ongeveer 21.100 resultaten (0,23 seconden)

Het w

ergroot

Er is bijna geen zesde-klapper meer die geen smartphone heeft. Hij moet op school in de tas blijven, maar een appje bij de heg net buiten het schoolplein, om snel een speelspraak te maken, is hier inmiddels heel gewoon. Het lekkers voor het schoolkamp is af te rekenen met een QR code en de kinderpostzegels bestellen we inmiddels ook online. Toch zijn er binnen de vrijescholen bewuste keuzes gemaakt als het over digitale ontwikkeling gaat. Het Zonnewiel heeft ouders actief betrokken in dit proces en vorig jaar is de 'leerlijn digitaal leren' vastgesteld. Wat staat er nu zo ongeveer in als het over visie gaat? En hoe krijgt dit vorm in de praktijk?

Visie

De digitale wereld is een extra dimensie die is ontstaan in de reële, tastbare wereld. Om de tastbare wereld is, als het ware, een extra 'schil' gekomen. Voor kinderen in deze tijd is deze heel vanzelfsprekend maar voor mensen geboren in de vorige eeuw, is dit een lang proces geweest dat nu werkelijkheid is geworden. Deze virtuele schil wordt steeds een beetje dikker en is momenteel niet meer weg te denken uit de waarneembare wereld. In onze samenleving is informatie een belangrijke grondstof. Digitale informatie is inmiddels ook een grondstof geworden. Deze grondstof heeft een extra dimensie gebracht in deze tijd. Mensen krijgen, vergeleken met 100 jaar geleden, in een jaar tijd de informatie binnen waar onze voorouders hun hele leven over deden. Verbindende vaardigheden zijn nodig om wendbaar te zijn in een snel veranderende wereld. Hoe verhoud ik mij tot de digitale wereld? Hoe kan ik mij ontwikkelen in een wereld

waarin digitale informatie niet meer weg te denken is en mij soms misschien zelfs overspoelt? Hoe kan ik in verbinding blijven met mijzelf en anderen in de reële wereld? Leerkrachten en ouders brengen informatie over aan kinderen. Het vraagt om verbindende vaardigheden van leerkrachten en ouders om zich verantwoord uiteen te zetten met de digitale wereld en dat aan kinderen voor te leven. Dat is best een opgave, want hoe doe je dat als je zelf niet bent opgegroeid met digitale middelen?

Wezenlijk voor vrijescholen is dat digitale middelen ingezet worden als gereedschap voor het aanleren van basisvaardigheden en als bron en verwerkingsmogelijkheid binnen het onderwijs. Doel is digitale middelen begrijpelijk te maken, zoals een schrift en pen dat ook zijn. Het Zonnewiel zet digitale middelen weloverwogen in omdat het soms een goede keus is als oefenmateriaal, informatiebron of als middel voor het aanleren van vaardigheden. Met andere woorden: ICT is geen vervanging, maar een verrijking van ons onderwijs.

Kernwaarden hierbij zijn:

- Evenwicht en dosering. We waken voor een te grote nadruk op digitaal onderwijs en streven naar een evenwicht met andere vrijeschoolvakken.
- Digitale geletterdheid is geen zelfstandig thema of losstaand vak, zoals een taal of muziek. De inhoud raakt, zoals we als volwassenen zelf ook ervaren, heel veel aspecten van ons dagelijks leven en dringt tot veel onderwerpen door. Vandaar ook dat we het doel en de vaardigheden binnen digitale geletterdheid zoveel mogelijk willen verweven in de andere vakken van het huidige lesaanbod. We zien het als een extra ingrediënt dat, na zorgvuldige afweging, de andere vakken kan verrijken.
- Passend bij de leeftijdsfasen

Digitaal Leren

Het gebruik van het woord 'digitaal' in de context van school en onderwijs kan gemakkelijk leiden tot misverstand of spraakverwarring. Daarom is op Het Zonnewiel gekozen voor het volgende onderscheid:

- Digitale Ondersteuning
- Digitaal Volgen
- Digitale Geletterdheid

Digitale Ondersteuning

In de ondersteuning worden digitale middelen ingezet met als doel het kind te helpen in de leerontwikkeling. Soms kan de inzet van digitale ondersteuning een extra duwtje in de rug zijn en helpen in het onder de knie krijgen van een bepaalde vaardigheid. We kijken hierbij altijd naar het individu en of het passend is binnen de ontwikkelingsfase. De leerkracht en intern begeleider stemmen hier met de ouders over af. Een voorbeeld: in klas 1 en 2 kunnen kinderen het lezen soms erg lastig vinden. We zetten dan een digitaal leesprogramma in. De kinderen oefenen dit thuis of op school. Op school houdt de intern begeleider of de remedial teacher de ontwikkeling bij. Zo worden kleine digitale testjes bij het kind afgenomen zodat goed kan worden afgestemd waar het kind in zijn ontwikkeling is. Het programma stelt de lessen bij op de voortgang die het kind maakt.

Digitaal volgen (Leerlingvolgsysteem en toetsing)

Voor het volgen van kinderen in hun ontwikkeling, gebruikt Het Zonnewiel een digitaal leerlingvolgsysteem voor klas 1 t/m 6. Het Zonnewiel maakt gebruik van het IEP-leerlingvolgsysteem (LVS). Dit is een hoofdzakelijk digitaal systeem. Voordeel hiervan is dat kinderen volledig op maat getoetst kunnen worden en er nog beter bekeken kan

'De 21e vaardigheden zijn vaardigheden die mensen nodig hebben om zich in deze eeuw te ontwikkelen. Daar horen ook digitale "skills" bij. In het onderwijs komt steeds meer aandacht voor de 21e vaardigheden'

worden waar een kind in zijn ontwikkeling staat en wat de volgende stap zou kunnen zijn. Ook kunnen toetsen voorgelezen worden voor kinderen met bijvoorbeeld dyslexie. Het IEP-LVS sluit aan op de manier waarop wij naar kinderen willen kijken.

Digitale geletterdheid

De kleuterleeftijd

In de kleutertijd staat de ontwikkeling van de onderste vier zintuigen centraal; de tastzin, de bewegingszin, de evenwichtszin en de levenszin. In spel en beleving wordt gewerkt aan de fysieke rijping. Bij deze ontwikkelingsfase worden geen digitale middelen ingezet. Wel ziet de kleuter hoe de volwassenen deze middelen gebruiken en het kind kan dit eventueel nabootsen in spel.

Klas 1 en 2

In klas 1 en 2 zijn de kinderen nog bezig 'aan te komen in de wereld'. Deze wereld betreft de fysieke wereld en daar mag dan ook alle energie naar toe gaan. Op die manier ontwikkelen kinderen een eigen beeld zonder tussenkomst van beeldschermbeelden. De kinderen maken uiteraard wel kennis met de digitale wereld omdat er bijvoorbeeld een informatief filmpje wordt getoond voor een werkstuk of om foto's te laten zien van een jaarfeest. Als de leerkracht merkt dat digitale middelen, zoals telefoon of tablet, een groot onderwerp is voor de kinderen in de klas, kunnen hier een aantal kringgesprekken over gevoerd worden. De leerkracht stelt de kinderen daarbij vragen waaruit duidelijk wordt wat er bij de kinderen leeft. De eigen ervaring en beleving van kinderen blijft altijd centraal staan. Het werken in de reële wereld blijft het belangrijkste.

Klas 3 t/m 6

De leerlijn digitale geletterdheid betreft klas 3 t/m 6. Het doel van de leerlijn is om onze kinderen ook in de digitale wereld vaardig, waardig en aardig te laten bewegen en ontwikkelen. De leerlijn is gebaseerd op drie basisvaardigheden: Mediawijsheid, ICT Basisvaardigheden en Informatievaardigheden. De vaardigheid Computational thinking is voor de bovenbouw.

Voorbeelden van mediawijsheid, ICT basisvaardigheden en informatievaardigheden

Mediawijsheid:

Bij dit onderdeel zullen we vooral gesprekken voeren in de klas, bijvoorbeeld over dingen die buiten schooltijd gebeuren maar die wel

de klas in komen. Hoe ga je op een respectvolle en veilige wijze om met WhatsApp? Welke informatie kun je wel of beter niet delen op sociale media. Wat zijn de gevolgen van online gedrag voor jezelf? En hoeveel tijd besteed ik eigenlijk aan ICT? De meeste van deze onderwerpen kunnen offline in de klas aan bod komen.

ICT basisvaardigheden:

Zowel de leerlingen als de leerkrachten kunnen informatieve filmpjes laten zien, dit ter aanvulling van de beleving van een periode-onderwerp. Ook kunnen de kinderen voor deze periode-projecten informatie zoeken op het internet. De verschillende functies van de digitale wereld kunnen worden besproken en daarmee kan een woordveld gemaakt worden; Wat kun je allemaal online doen? Bedenk situaties die in het echt wel kunnen en online niet of juist andersom. Of hoe zit het met een wachtwoord? Wat is een veilig wachtwoord en hoe ga ik daar verstandig en veilig mee om?

Informatievaardigheden:

In een aantal klassikale online-lessen kunnen de kinderen bijvoorbeeld leren hoe zij kunnen inschatten of digitale bronnen betrouwbaar zijn. Waar moet je dan op letten? Hoe stel je een bronnenlijst op? Belangrijk is ook de kinderen te leren om een goede zoekstrategie toe te passen. Welke zoekterm geeft het beste resultaat? En welke informatie is bruikbaar en representatief?

Hieronder zie je als voorbeeld een stukje van de leerlijn voor klas 6. Voor iedere klas zijn doelen en activiteiten uitgeschreven. N.B: Een leerkracht kan de voorbeelden en ideeën gebruiken, maar kan ook eigen lesmateriaal zoeken bij de doelen.

Hoe gaat het nu in de praktijk?

Zoals het met beleid gaat: het vraagt een actieve houding van coördinatoren en het team om de inhoud levend en actueel te houden. De werkgroep heeft nu geen vaste leden, waardoor het scherp houden een uitdaging is. Dat betekent niet dat er niks gebeurt. Juf Iris gaf vorig schooljaar een rekenperiode waarbij de kinderen tijdens de periode "geldrekenen" prijzen van producten op folders en op kassabonnen vergeleken met prijzen op het internet. Een zeer geslaagde rekenles over prijsverschillen en de waarde van producten.

Concluderend wil ik zeggen, dat als kinderen leren omgaan met digitale middelen ter ondersteuning van het lesdoel en als de relatie met de tastbare wereld behouden blijft, de inzet ervan een verrijking van het onderwijs kan zijn.

Vrijmoedig

rondzien in de wereld

Matthijs herinnert zich vooral van zijn tijd op het Zonnewiel (toen nog Rudolf Steinerschool), dat hij met veel plezier naar school ging. 'Het noodgebouw waarin de school gevestigd was, was verschrikkelijk, maar buiten had je de Bult, een grote zandberg, en een boom met een slingertouw.'

TEKST: PETRA VAN HELDEN | BEELD: EIGEN BEELD VAN MATTHIJS

Interview met oud leerling Matthijs Schippers | Matthijs zat in een fijne klas. Hoewel ze veel verschillende leraren hadden, was de klas vertrouwd met elkaar. 'Dat maakte dat je in veel vakken toch mee stroomde met het geheel,' vertelt Matthijs. 'Vormtekenen vond ik zowel verschrikkelijk moeilijk als fantastisch. Euritmie was ook spannend. Maar het zijn voorbeelden van de vakken die mij geholpen hebben om uit mijn comfortzone te komen, om open te staan en dingen aan te gaan.'

Hoe het was geweest als hij naar een andere school was gegaan durft hij niet te zeggen, maar hij weet zeker dat zijn muzikaliteit nooit zo ontwikkeld was geweest (Matthijs loopt er niet mee te koop, maar betrouwbare bronnen vertellen dat hij een mooie tenor in huis heeft). Ook aan de jaarfeesten koestert Matthijs warme herinneringen. 'Als ik in de Adventstijd in het donker naar school fietste, verheugde ik mij al op het lopen in de spiraal van dennentakken en lichtjes.'

Het waren andere tijden. Een stampvolle zaal met naalddakken, open vuur en kinderen is met de huidige brandweervoorschriften ondenkbaar. 'Maar voor kinderen is alles nieuw en als dit soort experimenten verstoord worden, stagneer je de groei.' In de toelichting die Matthijs geeft, wordt zijn pedagogische visie zichtbaar.

'Als je in de opvoeding risico's uitsluit, dan kan een kind zich niet ontwikkelen. Voor de Advent gold dat kinderen zo doordrongen waren van de heiligheid van het moment, dat ze uiterst voorzichtig waren met hun kaarsje. Matthijs waardeert het dat het vrijeschoolonderwijs op Het Zonnewiel ook in deze tijd niet alle risico's uit wil sluiten. 'Dat kinderen van de 2e klas zelf bijen houden is toch fantastisch! Of de bosdagen met juf Brighid. Van 8.30 tot 13.00 u in het bos en daarna als klas het hele eind weer naar school lopen. Het is spannend, risico's worden niet uitgebannen. Dat kinderen kunnen experimenteren leidt tot sterke, onafhankelijke geesten.'

Terugkijkend was zijn schooltijd een aaneenschakeling van verhalen: jaarfeesten, toneelstukken, eigen spel. Het liep allemaal in elkaar over. Matthijs beschrijft het als 'een prachtig boek'. Na zijn schooltijd is hij dat boek verder gaan schrijven. Bijna alle klasgenoten van de lagere school zijn naar de Stichtse Vrije School in Zeist gegaan. 'Na mijn examen heb ik met veel van hen contact gehouden. Met mijn vriend Frank, met wie ik in de schoolband zat, ben ik muziek gaan maken, o.a. voor tv-reclames. Voordat we doorhadden wat ons overkwam, hielden we een pitch voor een groot bedrijf. We wonnen tot onze verbazing deze opdracht en hebben een commercial met bijpassende muziek gemaakt, en waren ineens een reclame bureau.'

Dat ik dit soort dingen deed kwam voort uit dat ik vrij en conceptueel heb leren denken.' Matthijs heeft geleerd dat hij zijn intuïtie mag vertrouwen. 'De veelzijdigheid van het onderwijs liet mij zien dat het niet uitmaakt wat ik doe, als het maar klopt met mijn gevoel.'

Matthijs' loopbaan is kleurrijk en veelzijdig: muziek, regie, grafisch ontwerp, appdesign, coaching, reizen. Zijn nieuwsgierigheid zorgde ervoor dat er steeds weer nieuwe dingen op zijn pad kwamen. Niet voor niets start de vrijeschoolspreek met "Ik zie rond in de wereld". 'Wat is mogelijk?' vroeg hij zich dikwijls af en dat leidde hem weer op andere paden met nieuwe kansen.

De kritische noot die Matthijs wil kraken over het vrijeschoolonderwijs gaat over de bubbel waarin de leerlingen opgroeiden. 'Het is natuurlijk mooi dat je kinderen zo'n veilig nest biedt, maar het is ook een gesloten bastion. Ik was er als kind niet voldoende op voorbereid dat de wereld niet alleen maar mooi en goed is. Het is goed om kinderen ook weerbaar maken.'

Voor Matthijs stond het niet als een paal boven water dat zijn kinderen naar de vrijeschool zouden gaan. 'Ook dit ben ik open in gegaan. Maar toen ik met mijn vriendin Eveline de open dag van het Zonnewiel bezocht, was ze na afloop emotioneel. Ze ervaaarde hier op school de dingen die ze tijdens haar eigen schooltijd gemist had: het thuiskomen, de warmte, de aandacht voor het kind.'

Diezelfde ervaring hadden zijn ouders Koos en Wilna toen ze voor hun kinderen (Matthijs is de tweede uit een gezin van vier kinderen) op zoek waren naar een school. Zijn ouders hadden zelf de pabo gedaan maar toen ze de Rudolf Steinerschool bezochten wisten ze: 'Dit is wat wij willen voor onze kinderen.'

Koos heeft op de Rudolf Steinerschool als leerkracht diverse invakklussen op zich genomen. Wilna is er vanaf 1988 les gaan geven, eerst als invaller, later als leerkracht. Van 2009 tot 2012 vervulde ze functie van schoolleiding. Tot 2017 is ze professioneel aan de school verbonden geweest.

Matthijs' dochter Rosa kwam op school vlak nadat haar oma met pensioen ging en zit nu in de 3e klas en Valentijn in de kleuterklas van Froukje, Lot en Jantina. Matthijs herkent veel kneuterigheid van vroeger (in de goede zin van het woord), zoals de kan opgeklopte melk en zelfgemaakte cake op de ouderavonden. In organisatorisch opzicht is er veel verbeterd. Er moet tegenwoordig veel vastgelegd worden ('al heb je het als kind niet zo door als het organisatorisch een rommeltje is', merkt hij op). Dat deze onderwijsvorm niet overgaat op digiboard vindt Matthijs een grote kracht. Hoewel hij zelf beroepsmatig tot over z'n oren in de tech zit, is hij zeer gelukkig met het gebruik van het ouderwetse schoolbord. Hij herinnert zich een prachtige stier die zijn meester Peter op het bord had getekend. 'Als dit mogelijk is, dan is alles mogelijk,' dacht Matthijs bij het zien van de stier.

'Techniek is een middel, maar moet niet het fundament zijn van het onderwijs. Als kind moet je je handen in de aarde kunnen steken en ontdekken hoe dingen groeien. Geen filmpje kijken over bijen, maar zelf bij de imker langs. Je leert waarom de dingen er zijn. Zo leer je ook waarom je er zelf bent.'

Terwijl we in gesprek zijn, op een houten bankje bij de boom op het grote plein, komen er groepjes 4e klassers naar buiten. Met stappen meten ze afstanden tussen bomen en speeltoestellen. Ze noteren zorgvuldig en tekenen alles uit op het groot vel dat ze bij zich dragen. Zonder toezicht of begeleiding maken ze een schatkaart van het plein: bloedserieus en met veel plezier. Een mooie illustratie bij Matthijs' betoog voor onderzoekend leren.

Zijn nieuwsgierigheid om dingen uit te zoeken en het onbekende vrijmoedig tegemoet te treden heeft Matthijs veel gebracht in zijn leven. Dat is wat hij Rosa en Valentijn toewenst, dat ze toegerust worden om creatief en probleemoplossend in het leven te staan. 'En dat ze, net als ik, plezier beleven aan hun schooltijd.'

Oud & Nieuw op Het Zonniewiel

Het Zonniewiel bestaat 45 jaar, wat een mijlpaal! Hoe heeft de school zich al die jaren ontwikkeld? En wat is er nu te oogsten van al die jaren ervaring? In lijn met het thema Oud en Nieuw van deze Hovenier vragen we dit aan juf Froukje, de langstzittende docent van school en juf Lot, die dit jaar is gestart.

TEKST & FOTO'S: MARRIT OP TEN NOORT

Hoe lang ben je al docent?

'Ik ben wat later begonnen, al heb ik op vrij jonge leeftijd de PABO gedaan. Daarna ben ik naar de theaterschool in Amsterdam gegaan waar ik de opleiding tot docent drama en regie heb gevolgd. Blijkbaar moest er eerst een creatief ei worden gelegd, haha. Ik heb allerlei freelance klussen gedaan en toen kwamen de kinderen. Ik zocht een school voor ze en zo kwam ik bij de vrijeschool in de Bilt terecht. Nu zijn ze 30 en 34, dus reken maar uit.'

Stond je meteen voor de klas?

'Nee, ik was eerst een zeer betrokken ouder op school. Er waren in die tijd veel ouderinitiatieven. Cursussen, lezingen, ik nam er gretig aan deel. Ik was klassenouder, zat in de beleidsgroep. De school was er al even, maar het gebouw was een stuk kleiner dan nu. Ik heb drie keer een flinke verbouwing meegemaakt, om een volwaardige school te kunnen huisvesten. We hebben ons sterk gemaakt voor de kunstzinnige vakken. Zo werd de zaal gebouwd en een mooi handvaardigheidslokaal. De wijze waarop Pim dat heeft opgezet en ingericht, is echt prachtig.'

Wanneer werd je kleuterjuf?

'Dat weet ik zelf amper, haha. Rond '99 ben ik begonnen met invallen en ik denk dat ik in 2001 een vaste aanstelling heb gekregen. Dus ik werk zo'n 24 jaar op deze school. We heetten toen overigens de Rudolf Steinerschool de Bilt. Dat was wel een issue want we wilden graag een gezelligere naam. Dat is toen Het Zonniewiel geworden.'

Hoe is het om als langstzittende docent op Het Zonniewiel rond te lopen?

'Veel collega's van wie de kinderen hier ook op school hebben gezeten, waren zo verbonden met Het Zonniewiel dat ze lang zijn gebleven. Vismaya en ik kwamen ongeveer tegelijk. Ik heb wel eens gedacht 'Zal ik eens in Zeist kijken?' Maar ik heb me altijd thuis gevoeld in de Bilt. We hebben iets lichts, iets vooruitstrevends. Ruimdenkend, dat is een belangrijk punt. Er wordt niet dwangmatig vastgehouden aan bepaalde gewoonten. Daarin was ik altijd een voorvechter.'

Wat was er 24 jaar geleden anders dan nu?

'Je zat met hart en ziel in de school. Er waren zoveel extra dingen. Opendagen, tuindagen, veel was op zaterdag. Bij het organiseren van jaarfeesten bespraken we een hele avond het inhoudelijke stuk. Dat was heerlijk. Maar het ging wel ten koste van jezelf, van je vrije tijd. We hadden geen schoolleiding, dat was een principe van Steiner. We deden het met elkaar. In het team waren de taken niet gelijk verdeeld, het was heel vrijblijvend. Vergaderingen liepen uit tot 's avonds laat. Toen hebben we op een gegeven moment besloten, dit kan zo niet meer.'

Wat is er veranderd?

'Het is zakelijker en professioneler geworden en dat is heel goed. De grote klussen op schoolniveau worden eerlijk verdeeld. We moeten veel meer administratie doen, maar we hebben ook de digitale middelen erbij. Dingen gaan veel efficiënter en sneller. En we hebben 16 jaar geleden een schoolleider gekregen. Dat was een heel proces met verschillende mensen, maar we zijn nu heel blij met Nico.'

Zijn er nog andere, minder concrete dingen veranderd?

'Vroeger gingen we vaker echt de diepte in. Zo had je de grote Michaels conferentie met lezingen en workshops. Je ontmoette andere docenten uit de regio. Of we gingen op bezoek bij een andere school en wisselden visies uit. Die dingen waren heel voedend. Ook de uitgebreide vergaderingen, met de keerzijde dat ze lang duurden, waren wel heel verdiepend. Dat mis ik nog wel eens.'

Zijn kinderen in al die jaren veranderd?

'Het wordt veel gezegd, maar ik zie het niet zo. Ik stam uit de tijd dat er veel tijd met vaders en moeders thuis was, er was meer regelmaat. Nu is er meer versnippering. Oudere kinderen zijn daardoor sneller met hun ontwikkeling dan vroeger. Maar kleuters passen zich aan, zo zijn ze. Wat me wel opvalt is dat er minder getekend wordt. Ze willen eerder mandala's inkleuren, dan dat er hele meesterwerken ontstaan.'

Wat maakt jouw werk nog altijd leuk?

'Het zijn in de klas, met de kinderen. Het aanwezig zijn, goed bij mezelf, mooi in balans en in harmonie. Ik probeer voor schooltijd altijd de tijd te nemen om naar beneden te zakken, afgedaald naar de kleuterstroom. Ik ben super blij dat kinderen hier met een lange spanningsboog vrij kunnen spelen. Ze zijn dan onbevangen aan het oefenen met alle ontwikkelingsgebieden. Dat moeten we koesteren.'

Kun je jouw verlangen naar diepgang meegeven aan jongere collega's?

'Ik ben heel optimistisch over de toekomst van de school, zeker als het gaat over de verdieping van het onderwijs. Juffen Hannah en Marijke zijn daar ook naar op zoek en nodigen af en toe interessante mensen uit om te spreken. Ik heb een hele bijzondere tijd meegemaakt hier op Het Zonnewiel, die ook voor mijn eigen ontwikkeling als mens voedend is geweest. Dat gun ik iedereen.'

Naam: Lot
Leeftijd: 40
Klas: Kleuterklas links
Op school: Sinds dit jaar

Wens voor de toekomst: 'Dat iedereen zich welkom kan voelen op school en in het vrijeschool onderwijs. Het is mooi als we kunnen onderzoeken hoe dat welkom eruit kan zien in de beelden die we meegeven en in de pedagogiek.'

Is deze baan een nieuwe start voor je?

'Al tien jaar ben ik kleuterjuf. Ik begon in Haarlem en de afgelopen acht jaar werkte ik in Amsterdam Noord op de vrijeschool. Twee jaar geleden zijn we van Amsterdam naar Driebergen verhuisd, waar mijn man op Kraaybeekhof werkt. We zijn zeer bevoorrecht omdat we in de tuinderswoning op het landgoed mogen wonen. Tot dit schooljaar ben ik in Amsterdam blijven werken. Ik was heel verknocht aan de school. Het is een nieuwe, heel bruisende school. Vanaf het begin ben ik betrokken geweest bij het opzetten, mijn eigen kinderen gingen er naartoe.'

Hoe is de overstap voor je?

'Er is heel veel te wennen. Maar eigenlijk zijn kinderen en ouders overall hetzelfde. Het is een stroom die je makkelijk oppakt, dat vind ik grappig om te merken. Nu Froukje afwezig is door een operatie, heb ik ook wel een beetje de vrijheid genomen om er mijn eigen plek van te maken. Het meeste van het wennen zit hem in de vraag: hoe doet deze school het met de gebruiken en tradities? Ik merk aan alles dat het een oudere school is.'

Waar zit dat dan in?

'Met name in organisatie. Dingen zijn goed geregeld en verzorgd. Die pioniersfase is al lang voorbij. Je zit wel in een instituut, dus ik vraag me soms af hoe beweeglijk het nog is. Ik hou erg van dingen onderzoeken met elkaar. Zo had ik in Amsterdam een bewegende klas. Maar dat ga ik niet meteen inbrengen, het is voor mij meer aftasten. Ik ben blij dat deze school als geoliede machine loopt.'

Hoe is het om als korts zittende docent op Het Zonnewiel rond te lopen?

'Quirine is dit jaar ook gestart in klas 6. Dus ik ben niet de enige, maar

ik spreek haar niet veel. Ik merk dat je hier in de kleuterbouw op een eigen eilandje zit. Op mijn oude school liepen alle kinderen en docenten door elkaar. Hier is dat niet zo. Er is geen lerarenkamer waar je makkelijk met elkaar contact maakt. Dat komt door de tijd dat de school gebouwd werd: toen was het belangrijk een aparte kleuterbouw te hebben. Er worden wel inspiratieavonden georganiseerd. Het is leuk om zo ook de dynamiek van de onderbouw mee te krijgen.'

Laat je ook een frisse wind waaien?

'Het levert een fijn spanningsveld op als ik met een frisse blik ergens naar kijk. Ik stel vragen waarom dingen gaan zoals ze gaan. Zoals die lerarenkamer, dat soort dingen zie je pas als je nieuw school binnenkomt. De kamer blijkt ooit afgestaan te zijn aan de BSO, op zich heel goed. Maar als je hier langer rondloopt weet je niet beter en realiseer je niet zozeer het nut van die kamer meer. Dus ik pas mezelf graag aan, maar doe dat ook met frisse energie.'

Wat maakt jouw werk leuk?

'Het werken met kinderen. Het is fijn om een stroom op te bouwen waarin iedereen zich veilig voelt. Kinderen houden ervan als ze merken 'Ah! We doen het altijd zo. Wat fijn.' Daar kan ik van genieten. Van het plezier dat ze hebben als ze zich veilig en een groep voelen. Daarbij vind ik het leuk om in beweging te blijven. Ik wil steeds weer naar de essentie. Zo ben ik vandaag begonnen met een nieuw tafelspelletje. Dan kan ik echt zien dat het landt in de kinderen.'

Net als aan Froukje vraag ik jou ook: zijn kinderen veranderd?

'De kinderen zelf niet, wel de ideeën over opvoeden. Dat zie ik terug in de klas. Als juf zeg je vaak: hier doen wij het zo. Maar soms zijn kinderen al zo wakker dat ze denken: 'Hoezo, wij doen het zo? Ik doe het zo!' Die kinderen zijn gewend dat er veel meer met hen overlegd wordt.'

45 jaar Het Zonnewiel, wat kun jij daarvan oogsten?

'Het is geweldig dat je hier welkomstouders hebt. Als je nieuw op school komt met je kleine kleuter, dan is er een ouder die op je afstapt om je welkom te heten, om je uit te leggen hoe het werkt. Wat inspirerend en ondersteunend! Ook in de materialen die hier aanwezig zijn voel je de geschiedenis. In de klas staat een geweldig kasteel met een toren. Je ziet dat alle kantelen er al een keer van zijn afgebroken. Je ziet de zorg voor alles. In deze klas woont al jaren een juf als een koningin, dat voel je.'

Waar verheug je je op dit jaar?

'Ik ben echt nog aan het inkomen, maar in de hele cyclus van schooljaar heb ik zin. Om te ontdekken hoe de tradities hier gaan, wat mijn rol daarin gaat zijn. Ik ben heel benieuwd of ik iets kan toevoegen. Zo'n klas is toch een beetje je kind.'

In memoriam

Elvira Jansen 1985-2023

Op 1 september 2023 is Elvira Jansen plotseling overleden, de moeder van Ties uit klas 1, de vrouw van Thierry.

TEKST: MAITE NIKKESSEN
BEELD: PRIVÉBEZIT

Elvira werd op 18 januari 1985 geboren in Leeuwarden. Ze doorliep daar de basisschool en vervolgens het Stedelijk Gymnasium. Daarna studeerde ze enige tijd in Italië en studeerde ze kunstgeschiedenis aan het University College in Utrecht. Hier ontmoette ze Thierry op een feestje waar hij als DJ was. De twee werden verliefd en al vrij snel gingen ze samenwonen in De Bilt. Na haar afstuderen kreeg Elvira eerst een stage en vervolgens een baan bij veilinghuis Christie's in Amsterdam. Ze werd daar specialist hedendaagse en naoorlogse kunst. Op 14 oktober 2016 werden Elvira en Thierry ouders van hun zoon Ties. In 2020 kwam Ties in de linker kleuterklas op het zonnewiel bij juffie Froukje en juffie Ingrid. Elvira was vanaf het eerste moment een zeer betrokken ouder, die altijd bereid was te helpen met de voorbereidingen voor de jaarfeesten. Ze bakte geregeld broden, koekjes, pannenkoeken en ze hielp altijd met het schoonmaken in de klas. Toen Ties oudste kleuter was, werd Elvira klassenouder, samen met Wieke. Ook in klas 1 stelde ze zich beschikbaar als klassenouder.

Naast haar veeleisende en uitdagende baan bij het veilinghuis was Elvira ook actief op andere gebieden. Ze hield ontzettend van breien, ze leerde dit zichzelf en bleek een breitalent. Ze was dol op wandelen. Ze hield van koken en bakken, en ze

was er heel goed in. Ook las ze heel veel. Ze ging graag met Thierry en Ties kamperen en de natuur in.

Een paar dagen voor haar overlijden hadden Thierry en Elvira de sleutel gekregen van hun eerste koophuis, hun eigen huis aan de Enckelaan in Bilthoven, een straatje met een flink aantal Zonnewielbewoners. Elvira verheugde zich ontzettend om daar te gaan wonen met Thierry en Ties. Ruimte, rust, een grote tuin, veel lichtinval, en vriendjes van Ties in de straat. Ze keek zo uit naar deze stap.

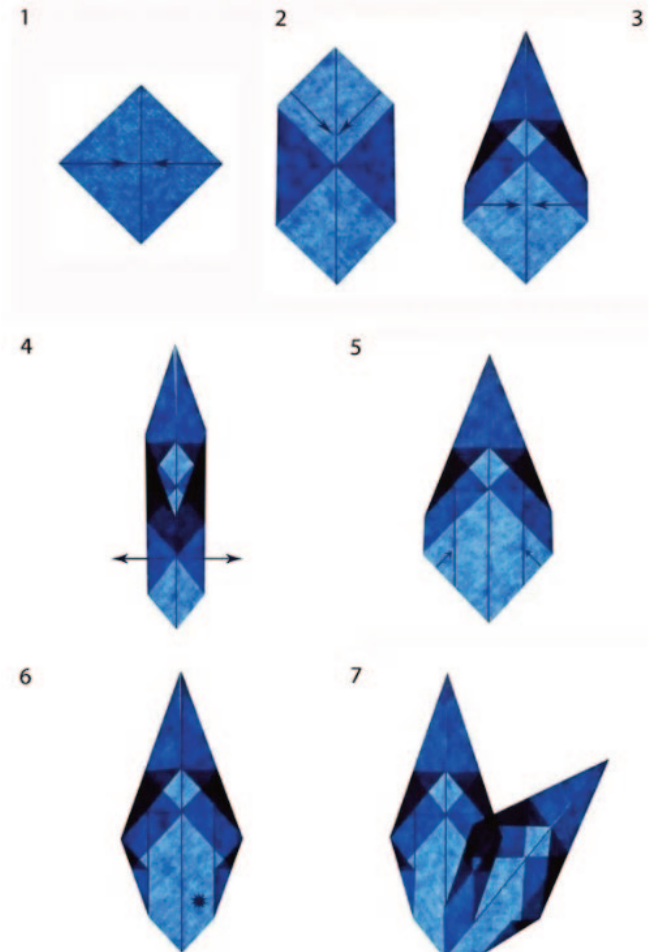
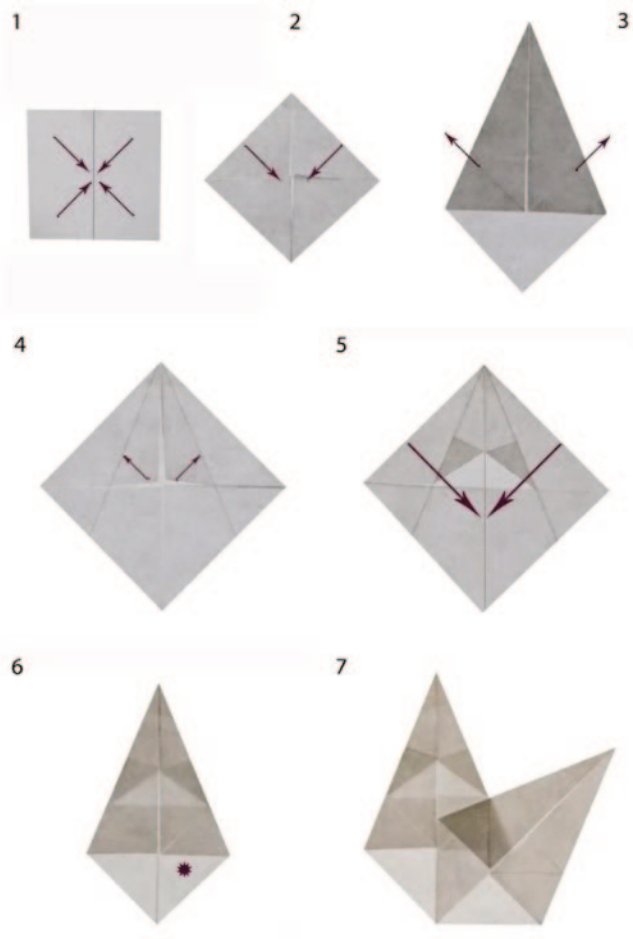
Op 30 augustus tijdens het avondeten kreeg Elvira plotseling een hartstilstand. Op donderdag werd duidelijk dat er geen kans op herstel was en is de behandeling stopgezet. Op 1 september is ze overleden. Op 11 september was de uitvaart in De Schaapskooi in Baarn. Thierry heeft samen met zijn familie en de familie van Elvira een prachtig afscheid georganiseerd. Er waren veel mensen van het Zonnewiel aanwezig waaronder ook een aantal vriendjes van Ties met hun ouders.

Elvira zal door verschillende mensen verschrikkelijk gemist worden. In de eerste plaats natuurlijk door Ties en Thierry, de familie, haar vrienden, collega's, maar ook door veel mensen op school, die een betrokken ouder, een vanzelfsprekende aanwezigheid op het schoolplein plotseling moeten missen. In het boekje dat bij het gedenkplekje lag is door veel mensen iets geschreven. Ook zijn er kaartjes uitgedeeld waarop mensen hun herinneringen aan Elvira kunnen opschrijven. Deze worden in een boekje gestopt voor Ties en Thierry, zodat zij dit altijd kunnen doorlezen wanneer ze daar behoefte aan hebben, en zodat Ties zoveel mogelijk weet over zijn fantastische moeder, die helaas maar zo kort in zijn leven kon zijn.

Kerstster vouwen

De kinderen komen vaak met mooie gevouwen kerststerren thuis, gemaakt op school. Om dit zelf nu ook eens te kunnen, hier twee voorbeelden van mooie sterren, te vouwen met transparant papier. Een leuke activiteit voor in de kerstvakantie.

Geschiedenis van de toekomst

Zullen we het verleden achter ons laten?
Alles echt loslaten?
Onze blik via ons hart
richten naar wat voor ons ligt?

Het onbeschreven blad
van de toekomstige geschiedenis
vol kleuren
en vol schrijven
met mooie dingen?

Een heel ander boek schrijven?
Geen zoveelste deel?
Geen geschiedenis die zich herhaalt
maar iets heel anders?

Dat het onbeschreven blad
een fonkelnieuw begin wordt?

Waar we leven in verbinding
in liefde & vriendschap
Met genoeg in plaats van meer
met verdelen om te delen, niet om verdeeldheid

Een wereld
waar hoop vertrouwen mag worden
en blijven